

ZURNAL 11

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ROČNÍK 21

• 16. prosince 2011

V čísle:

Fakulta zdravotnických věd vchovala své první doktory • PAF oslavil jubileum • Nejúspěšnější sportovci FTK roku 2011 • Erasmus Label 2011: ocenění pro UP • Rozhovor s kvestorem UP Ing. Tomášem Kopřivou • Přípomínky UP k nově vznikajícímu zákonu o VŠ • Studentská televize • Ten vánoční čas...

• **Archifon I – takový název nese obří virtuální hudební nástroj, který mohli návštěvníci 10. ročníku PAF rozehrávat pomocí laserů. Sami organizátoři o něm tvrdili, že jde „o androidní orloj, jehož stavebními prvky jsou volné asociace autorů inspirované interiérovou situací v Kapli Božího Těla UC UP a jeho hybnou silou interakce jednotlivých účastníků instalace.“**

(Více o festivalu na str. 2) -red-, foto -mo->

Oslavy Právnické fakulty ve finále: udělení medailí sledovaly desítky známých osobností

■ Oslavy dvacátého výročí znovuoobnovení Právnické fakulty UP uzavřelo ve středu 7. prosince zasedání její Vědecké rady. Kromě „domácích“ zástupců jednotlivých fakult a děkanů českých a slovenských právnických fakult se slavnostního aktu zúčastnila řada vzácných hostů, např. veřejný ochránce práv JUDr. Pavel Varvařovský či předsedkyně Akreditační komise ČR prof. Vladimíra Dvořáková, CSc. Důležitým bodem zasedání bylo ocenění osobností, jež se zasloužily o vznik a rozvoj olomouckých práv. Pamětní list převzal také emeritní rektor Univerzity Palackého, profesor Josef Jařab.

Slavnostní zasedání Vědecké rady PF a setkání Akademické obce PF zahájila děkanka Právnické fakulty prof. Milana Hrušáková, CSc. „Jako děkance této fakulty mi připadl nelehký úkol bilancovat dvacet let jejího vývoje. Nechci vás tu zahrnovat statistickými údaji o tom, jak jsme dobří. O to jsme se postarali informa-

cemi v předsáli a další konkrétní údaje najdete v našem almanachu. Právnická fakulta UP po dvaceti letech své existence prokázala, že je co do počtu studentů právnickou fakultou menší, ale nikoli nevýznamnou. Přejme si, aby i nadále prohlubovala svou souměřitelnost se starobylou olomouckou univerzitou a nadále se projevovala jako její integrální součást i integrální součást právnického vzdělávání v České republice.“

V projevu pokračoval rektor univerzity prof. Miroslav Mašláň, CSc. „Právnická fakulta je jedním z osmi pilířů Univerzity Palackého,

kteřá si už bez ní nedovede představit svou budoucnost. Fakultě bych popřál stálý rozvoj, dostatek studentů a zapálených pedagogů, a pevné místo ve společnosti právnických fakult nejen v České republice, ale také v zahraničí,“ vyjádřil se rektor Miroslav Mašláň. Společně s děkankou PF pak předali Pamětní list emeritnímu rektoru prof. Josefu Jařabovi za významný podíl na znovuoobnovení olomoucké Právnické fakulty a dlouholetou podporu její existence (na snímku).

Následná prezentace připomněla všem hostům v sále zásadní data a události, které dobře vystihují vývoj fakulty. V roce 1991 nastoupilo ke studiu prvních 62 studentů. Výuku dokázalo zabezpečit pouhých šest kmenových peda-

Dokončení na str. 7

Geologie v praxi

■ Přírodovědecká fakulta UP plánuje od nového roku daleko více propojit teoretickou výuku studentů s praxí. Za tímto účelem navštívil 8. prosince děkan fakulty prof. Juraj Ševčík spolu s vedoucím Katedry geologie doc. On-

dřejem Babákem lokalitu na Břeclavsku, kde se těží zemní plyn a ropa. Cílem této exkurze bylo učinit první krok k zahájení projektu, který připravuje Přírodovědecká fakulta UP pro své studenty na rok 2012.

„Dobrá praxe v oboru může být začátkem úspěšné budoucnosti,“ říká děkan Přírodově-

Dokončení na str. 8

Paralympijský školní den aneb Jde to i jinak

■ Zahrát si basketbal na vozíku, naučit se základy asistence zrakově postižených a další aktivity, které seznamují se světem zdravotně postižených, si mohli 7. prosince vyzkoušet studenti Gymnázia Čajkovského v Olomouci, kde pro ně Fakulta tělesné kultury připravila Paralympijský školní den pod názvem „Jde to i jinak“. Na organizaci se tentokrát podíleli i zahraniční studenti FTK, a proto mohl být letošní program veden poprvé v angličtině a španělštině – v jazycích, které gymnazisté studují ve specializovaných sekcích. Akce, jejímž cílem je změna postojů k osobám se zdravotním postižením, má již šestiletou tradici a je podporována mezinárodním paralympijským výborem.

Více informací přinesla videoreportáž studentské televize na adrese www.zurnal.upol.cz/video/studentska-televize. -red-, foto archiv OK

Blíží se první promoce více než stovky malajských studentů

■ O tom, zda by na Lékařské fakultě i na Univerzitě Palackého obecně mohlo studovat více posluchačů z Malajsie a také o jejich možnostech studia v postgraduálních programech, zejména na LF, či o plánovaném zvýšení počtu studijních programů v cizím jazyce hovořil 9. prosince v pracovně rektora H. E. Mr. Zainal Abidin Bakar, velvyslanec Malajsie (na snímku uprostřed). O zvolených tématech diskutoval s JUDr. Michalem Malackou, prorektorem UP (druhý zleva), a prof. Milanem Kolářem, děkanem LF UP (vpravo). Poté si prohlédli Teoretické ústavy LF i Fakultní nemocnici Olomouc.

Tento akademický rok bude prvním rokem, kdy budou na LF slavnostně promováni studenti z Malajsie, jejichž studium je hrazeno vládním stipendiem. Podmínkou obdržení stipendia Studium cizinců na LF UP je však následně práce v Malajsi. Délka této práce je součástí jejich kontraktu s vládou. „Diskutovali jsme o plánované slavnostní promoci malajských studentů, její organizaci a účasti zahraniční a tuzemské politické reprezentace tak, aby slavnostní akt podtrhl význam první promoce, ale zároveň umožnil prohloubení již existující spolupráce,“ sdělil Žurnálu UP JUDr. Michal Malacka. Proděkanka pro zahraniční vztahy a anglické programy LF UP doc. Ivana Oborná (na snímku vlevo) dodala, že by se zmiňované promoce mohli účastnit i ministři školství a zdravotnictví Malajsie. „Velvyslanec Malajsie nabídl Univerzitě Palackého pomoc a podporu při snaze o prohloubení spolupráce, při hledání partnerských organizací a institucí. Zároveň podpořil plánovaná setkání s malajskými profesními organizacemi a představiteli vůdčích univerzit, při jejichž realizaci bude nápomocen,“ dodal JUDr. Michal Malacka.

V České republice dnes studuje tři sta šedesát malajských studentů. Na Lékařské fakultě UP je jich bezmála sto třicet a většina z nich disponuje vládním stipendiem. „Malajští posluchači studují v programu GM, zvažujeme jim nabídnout možnost studia i v programu Dentistry,“ řekla doc. Ivana Oborná. Dosaďadní malajští absolventi českých lékařských fakult však v ČR nezůstávají. „Podle zákona 220/1991 Sb. je totiž každý lékař vykonávající léčebně preventivní péči na našem území povinen být členem ČLK, tudíž i lékař státní příslušnosti jiné než české, je povinen být členem ČLK. Potvrzují, že v registru lékařů dodneška nemáme žádný záznam o tom, že by členem lékařské komory byl lékař se státní příslušností Malajsie. Údaje o státní příslušnosti však evidujeme až od vstupu České republiky do Evropské unie, tj. od března 2005,“ sdělila Žurnálu UP Hana Kuchyňová z kanceláře České lékařské komory Olomouc.

Milada Hronová, foto Marek Otava

PAF oslavil jubileum s archifonem a potmě

■ Desátý ročník Přehlídky animovaného filmu PAF nejen olomouckým návštěvníkům opět dokázal, že během své dlouhé cesty festival dospěl a řadí se dnes mezi nejprestižnější akce tohoto typu u nás. Svědčila o tom nejen účast zahraničních hostů, ale také české i světové premiéry snímků, instalace či koncerty, jež mohl divák ve festivalovém programu nalézt. Na své si během čtyřdenní přehlídky přišla nejen odborná, ale také laická veřejnost.

Kaple Božího Těla jako nástroj

Desátý ročník Přehlídky animovaného filmu se ve čtvrtek 8. prosince dočkal svého slavnostního zahájení. Ještě před ním ale otevřel letošní program Jiří Neděla svou přednáškou Rotoklipy a rotohy, ve které představil stručnou historii vývoje rotoskopie a jejího konkrétního využití při zpracování počítačových her a videoklipů. Diváci tak mohli zhlédnout ukázky z tzv. plošinových a adventure her, o jejichž přesnější a na pohled přirozenější zpracování pohybů se postarala právě tato technika.

Slavnostní zahájení proběhlo v Kapli Božího Těla s menšími technickými komplikacemi, ty však byly zapomenuty v momentě, kdy se stěna kaple rozzářila a autoři projektu Archifon I rozeznali prostor laserovými ukazovátkami. Řítili se sochy, barevný déšť a nejrůznější zvukové prvky okouzly diváky natolik, že projekci ocenili nadšeným potleskem. Představení bylo spíše ukázkou toho, jak samotný Archifon funguje, a zároveň pozvánkou do Kaple Božího Těla, kde si diváci až do konce soboty mohli na tento neobvyklý virtuální nástroj „zahrát“.

Stíny ve tmě a recyklovaná móda

Festival byl v letošním roce dělen do sedmi sekcí. Kromě těch tradičních jako PAF Rewind či soutěž Jiné vize, jejíž absolutní vítězkou se stala Alexandra Moralesová s audiovizuálním dílem Kůže (2011), mohli diváci navštívit bohatý program sekce Světlo a tma živé animace či Holci a kluky v animaci. V rámci prvně jmenované se mohli v sobotu večer návštěvníci ponořit do tmy při koncertu kanadského hudebníka, pracujícího s intenzitou zvuku a dispozicí prostoru, Tima Heckera. Koncert, nebo spíše instalace, totiž proběhla v naprosté tmě sálu kina Metropol. I další dva koncerty si hrály se světlem a tmou. V sobotu vystoupil v Jazz Tibet Clubu francouzský hudebník Kangding Ray, který se v Česku objevil vůbec poprvé. Nedělní večer pak patřil audiovizuální

ikoně české elektronické hudby Floexovi, který ve světové premiéře představil audiovizuální pojetí své poslední desky Zorya.

V rámci sekce Světlo a tma živé animace se v Olomouci představil také vizuální umělec Richard Loskot s přednáškou a prezentací na téma „Tma, působení neviditelného“

Novinkou desátého ročníku Přehlídky animovaného filmu byla také exkluzivní kolekce oblečení a festivalových tašek PAF Fashion. Originální sítotiskové motivy vizuálního stylu PAF 2011 od Fiume Std – grafického studia bez studia a grafiků a designové tašky od výtvarnice a kunsthistoričky Heleny Širínové, které byly vyrobeny díky recyklaci reklamních plachet z minulých let festivalu, si mohli diváci zakoupit za zvýhodněné ceny. Součástí PAF Fashion byla i široká nabídka oblečení od šatů, sukní přes trička a košile zpracované originálními sítotiskovými motivy letošního vizuálního stylu festivalu.

Desátý ročník Přehlídky animovaného filmu PAF se konal ve dnech 8.–11. prosince v prostorách Uměleckého centra UP, kina Metropol, v Galerii U Mloka či v Jazz Tibet Clubu. Pořadatelem festivalu je tradičně občanské sdružení Pastiche Filmz.

Více informací na www.pifpaf.cz a také ve videoreportáži Studentské televize na www.zurnal.upol.cz/video/studentska-televize.

Helena Vavrdová, Ondřej Martinek, foto archiv PAF

STRUČNĚ

■ Olomoucká pobočka České společnosti chemické, Česká společnost chemická a Přírodovědecká fakulta UP připravila na 30. listopadu **Přednáškové odpoledne chemiků**. V úvodu odborné vzdělávací akce informoval prof. Vilím Šimánek (na snímku vpravo) mj. o připravovaném sjezdu asociací chemických společností, který proběhne v příštím roce v Olomouci. ■ Na besedu s psycholožkou **dr. Kamilou Holákovou** zvala 7. prosince do Vědecké knihovny Olomouc Katedra českého jazyka a literatury PdF. Tématem byl její povídkový soubor Ne-

věrná a jiné příběhy. ■ Centrum judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových FF připravilo na 6. prosince přednášku **doc. Marie Mičaninové, CSc.**, z Katedry filozofie a dějin filozofie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích, která představila významného středověkého filozofa, básníka a moralistu Šlomo ibn Gabirola. ■ Hostem dalšího pokračování cyklu autorských besed a čtení Ex libris byla 7. prosince scenáristka a režisérka **Eva Kantůrková** (na snímku vlevo). Setkání v aule FF moderoval prof. Lubomír Machala. -mav-, foto -mo-

Erasmus Label 2011: Univerzita Palackého získala ocenění za kvalitu organizace mobility

■ V soutěži „Erasmus Label 2011 Kvalita organizace mobility programu Erasmus“, kterou vyhlásila Národní agentura pro evropské vzdělávací programy ve spolupráci s MŠMT, se v silné konkurenci úspěšně prosadila Univerzita Palackého. V celkovém hodnocení devíti vysokých škol obsadila třetí místo. Ocenění z rukou ředitelky Domu zahraničních služeb MŠMT Ing. Ivy Tatarkové převzala institucionální koordinátorka programu Erasmus, vedoucí Oddělení zahraničních styků UP Mgr. Yvona Vyhnanáková na monitorovacím semináři programu Erasmus v Praze 29. listopadu. Lépe hodnocena byla pouze Univerzita Karlova a vítězná Masarykova univerzita.

Cílem soutěže pro instituce zapojené do programu Erasmus bylo ocenit vysokoškolské instituce, které organizují mobility studentů a zaměstnanců na vysoké úrovni. Hodnoceny byly nejen kvantitativní ukazatele, tedy počty přijíždějících a vyjíždějících studentů, plnění plánu mobility, průměrný počet ECTS kreditů za semestr uznaných domácí VŠ/VOŠ, geografické rozložení bilaterálních smluv, poměr uzavřených a aktivně využívaných smluv, ale zejména kvalita organizačního zajištění mobility studentů i zaměstnanců.

Do soutěže se vedle tří nejvýše hodnocených vysokých škol zapojily ČVUT v Praze, JAMU v Brně, Mendelova univerzita v Brně, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, VUT v Brně a Vysoká škola hotelová spol. s r.o.

-yv-, -red-

Známe nejúspěšnější sportovce Fakulty tělesné kultury UP za rok 2011

■ Třináct studentů, kteří v roce 2011 svými sportovními výkony výborně reprezentovali Fakultu tělesné kultury, ocenil 28. listopadu doc. Zbyněk Svozil, děkan FTK. Studenti obdrželi drobnou věcnou cenu a stipendium v rozmezí dva až čtyři tisíce korun ze Stipendijního fondu.

„Jedná se o tradiční odměňování sportovců akademické obce Fakulty tělesné kultury. Bohužel vzhledem ke studijní a sportovní zátěži se všichni ocenění slavnostního aktu nezúčastnili,“ sdělila Žurnálka UP dr. Iva Dostálová, proděkanka FTK. K výrazným sportovním osobnostem FTK roku 2011 tak od konce listopadu patří **Tereza Diepoldová**, a to ve sportovní disciplíně cyklistika. Studentka čtvrtého ročníku oboru Aplikovaná tělesná výchova je držitelkou třetího místa Světového poháru, získala třikrát první místo v Evropském poháru a druhé místo ve světových tabulkách Union Cycliste Internationale. Ocenění děkana získala také **Zuzana Svozilová**, posluchačka čtvrtého ročníku Rekreatologie, za výborné výsledky ve sportovní disciplíně plavání s ploutvemi. Je dvojnásobnou mistryní ČR a trojnásobnou akademickou mistryní ČR, náleží jí český rekord na 400, 800 a 1 500 m, je rovněž vítězkou závodů Světového poháru a držitelkou šestého místa na mistrovství světa (Maďarsko). Za třetí místo v extralize (HC Zubří) – házená mužů byli oceněni **Ondřej Míka**, student čtvrtého ročníku oboru Management sportu a trenérství (kombinované studium), **Matěj Šustáček**, posluchač druhého ročníku oboru Tělesná výchova – Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělání, a **Radek Mézl**, posluchač třetího ročníku oboru Rekreatologie. Za výsledky ve sportovní disciplíně házená obdržela ocenění také **Pavla Poznarová**, studentka druhého ročníku oboru Tělesná výchova a sport (kombinované studium). Její největší letošní úspěch spočívá ve třetím místě v interlize házené (HC Zlín). Děkan FTK ocenil také výkony **Lenky Benedíkové**, studentky druhého ročníku oboru Tělesná výchova – Biologie a držitelky prvního místa v interlize házené (Veselí n. M.). Výborným sportovcem FTK je pak také **Martin Baďura**, posluchač čtvrtého ročníku oboru Management sportu a trenérství (kombinované studium), který je několikanásobným mistrem a medailistou z mistrovství ČR

v plavání, byl také účastníkem světové univerziády 2011 v Číně. V disciplíně plavání je také děkanem oceněná **Petra Formánková**, studentka čtvrtého ročníku oboru Management sportu a trenérství (kombinované studium). Je akademickou mistryní ČR a několikanásobnou medailistkou z mistrovství ČR. Za výkony v disciplíně plavání s ploutvemi pak děkan FTK ocenil také reprezentantku ČR **Markétu Svozilovou**, studentku druhého ročníku oboru Tělesná výchova – Žurnalistika, která je vítězkou závodů světového poháru, držitelkou druhého místa v závodě SP, mistryní ČR a dvojnásobnou akademickou mistryní ČR. Je také vynikající ve sportovní disciplíně cyklistika, v níž získala dru-

hé místo na mistrovství ČR v bodovacím závodě dvojic. V řadě třinácti výborných sportovců FTK letos stanul také **Michal Polák**, student druhého ročníku oboru Tělesná výchova a sport, a to za výkony v disciplíně tanec. Michal Polák je osmifinalistou mistrovství ČR v break dance (Brno) a držitel pátého místa v soutěži Šance pro talent (Znojmo, break dance duo „Two Impressive Rays“). Za vynikající výsledky ve sportovní lukostřelbě získala prestižní ocenění děkana i **Veronika Vadovičová**, studentka třetího ročníku oboru Aplikovaná tělesná výchova. Jejimi největšími úspěchy letošního roku byly první místo v závodě Světového poháru (Turecko), vzduchová pistole – jednotlivci, druhé místo – týmy, třetí místo ve Světovém poháru (Španělsko) – týmy. Držitelka titulu WIM (Woman International Master) **Tereza Olšarová**, reprezentantka ČR a studentka druhého ročníku oboru Rekreatologie pak získala cenu děkana FTK za reprezentaci v disciplíně šachy.

Milada Hronová, foto Marek Otava

Fakulta zdravotnických věd vychovala první doktory

■ Dne 22. listopadu se konaly první státní závěrečné zkoušky doktorského studijního programu na FZV. Studenti prokázali velmi dobrou připravenost k vědecké práci a přesvědčili svými odbornými znalostmi. Součástí zkoušky byly prezentace tezí disertačních prací s tématy Životní styl v ošetrovateľských diagnostických doménách u zdravotně znevýhodněné populace studenta Mgr. Jana Chrastiny, Problematika úzkosti ze smrti v mezinárodních ošetrovateľských klasifikacích PhDr. Heleny Kisvetrové a Klinická validace ošetrovateľské diagnózy strach – 00148 a odpovídajících komponent NIC a NOC v pediatrické péči Mgr. Lenky Mazalové.

Pro nelékařské zdravotnické obory je nabídka studia v doktorských studijních programech v České republice stále velmi malá. Fakulta zdravotnických věd UP se může pyšnit doktorským studiem v oboru Ošetrovateľství, který je v ČR realizován pouze na třech univerzitách.

Uvedený program navštěvuje sedm studentů prezenční a třináct studentů kombinované formy studia. Mnozí z nich jsou úspěšní v Interní grantové soutěži UP a významně přispívají k posílení publikační činnosti fakulty.

Mgr. Petra Bastlová, Ph.D.,
foto archiv autorky

Setkání učitelů českého jazyka a literatury

■ Ve spolupráci s Centrem pedagogických praxí PdF se 7. prosince na půdě Katedry českého jazyka a literatury PdF UP uskutečnilo již tradiční předvánoční setkání učitelů českého jazyka a literatury ze základních a středních škol olomouckého regionu. Pozvání na již 13. ročník přijalo 25 cvičných učitelů, kteří vedou studenty v rámci jejich souvisejících pedagogických praxí.

V úvodu se slova ujala vedoucí Střediska pedagogických praxí doc. Marcela Musilová, Ph.D., jež se s učiteli přivítala a zároveň jim poděkovala za jejich ochotu a vstřícnost, vedoucí katedry Mgr. Jana Sladová, Ph.D., a rovněž organizátor celé akce Mgr. Milan Polák, Ph.D., který se s účastníky podělil o poznatky z praxe a možné problémy studentů, jež je třeba v budoucnu řešit.

Mgr. Miloš Mlčoch, Ph.D., představil učitelům projekt „Komunikační výchova a školská praxe“, jehož je hlavním řešitelem. Zhodnotil dosavadní výsledky projektu, představil další záměry a požádal učitele o spolupráci.

Po krátké přestávce se slova ujala Mgr. Petra Vocolková z nakladatelství Fraus. Náplní jejího vystoupení byla pracovní dílna na téma Interaktivní učebnice českého jazyka. Zde se učitelé seznámili s možnostmi využití interaktivní tabule v rámci hodin českého jazyka a literatury.

Poděkování patří všem zúčastněným a rovněž studentům doktorského studijního programu, kteří pomáhali s organizací. Mgr. Lukáš Hejsek

Univerzita připomínkovala návrh nově vznikajícího zákona o vysokých školách

Paragrafované znění připravovaného zákona o vysokých školách by podle dosavadního harmonogramu mělo být připraveno během jarních měsíců nadcházejícího roku. I když Plénum České konference rektorů nedoporučilo na svém zasedání 1. prosince věcný záměr zákona o vysokých školách přijmout, v polovině roku 2012 by tento dokument měl být předložen Parlamentu České republiky. V platnost by měl vstoupit v roce 2013 s tím, že se počítá s přechodným ustanovením některých paragrafů na období pěti let. Aktuálně připravený návrh zákona, který nedávno obdržela vláda ČR, připomínkovala koncem listopadu také olomoucká univerzita. V čem spočívají její některé výhrady?

Rada vysoké školy, Akademický senát a volba rektora

Jisté rozpaky vzbuzuje na akademické půdě vznik nového orgánu, Rady vysoké školy. Tento institut veřejné vysoké školy by měl pečovat o naplňování poslání vysoké školy stanoveného statutem. Univerzita Palackého vyjádřila nesouhlas s tím, že by právě Rada veřejné vysoké školy měla být do budoucna tím, kdo prezidentovi republiky navrhne jmenování rektora vysoké školy. Členství v tomto uskupení, v jehož pravomoci bude také schválení statutu, dlouhodobého záměru či rozpočtu vysoké školy, totiž nebude slučitelné s členstvím v akademické

obci veřejné vysoké školy. Jinými slovy: součástí Rady vysoké školy by podle současného návrhu zákona neměl být člověk, který na dané škole učí, bádá či studuje. Členy tohoto orgánu by měl jmenovat ministr. Pouze jednu třetinu mu však navrhne rektor, druhou třetinu Akademický senát a třetí pak obsadí ministr sám s přihlédnutím k reprezentaci „relevantních společenských zájmů“. Veřejnou vysokou školu tak reálně bude kontrolovat orgán, který jmenuje ministr, a do něhož nebudou moci vstoupit ani akademičtí pracovníci, ani studenti dané vysoké školy. UP tento krok vnímá jako snížení autonomie vysoké školy a naopak posílení podřízenosti vládě ČR. „Není zřejmé, co by mohlo být oněmi relevantními společenskými zájmy,“ píše se v připomínce vzešlé z UP. „Volba rektora je základním akademickým právem vysoké školy, a tak uvádí-li se v návrhu věcného záměru zákona, že rektor bude jmenován na návrh Rady veřejné vysoké školy a tento návrh je prakticky podmíněn souhlasným vyjádřením Akademického senátu, je návrh Rady veřejné vysoké školy nadbytečný. Postačí návrh Akademického senátu,“ připomínkuje v odeslaném dokumentu Univerzita Palackého, která v dalších řádcích např. doporučuje, aby ve výsledné podobě zákona bylo také přesně popsáno, jakým způsobem bude rektor volen, případně odvoláván.

Akademičtí pracovníci

Akademičtí pracovníci je podle současného návrhu věcného záměru zákona vymezen jako zaměstnanec vysoké školy, který na vysoké škole vykonává jak vzdělávací činnosti, tak činnosti tvůrčí. Stanovení pracovních funkcí akademických pracovníků a požadavků na výkon práce akademického pracovníka by pak mělo být v působnosti vysoké školy. Zákon upraví

pracovní funkce docenta a profesora, s nimiž spojí oprávnění být garantem studijního programu. „Z návrhu věcného záměru však není zřejmé, jak bude definován garant studijního programu v rámci Všeobecného a Zubního lékařství,“ píše se v další připomínce vzešlé z UP. Akademici Univerzity Palackého tímto sdělují, že by zákon měl umožňovat systém vícečlenné garance (docenti a profesori základních lékařských předmětů).

Olomoucká univerzita zároveň poukázala na to, že věcný záměr zákona neřeší otázku současného postavení stávajících docentů a profesorů, není v něm specifikována pozice funkčních míst docentů a profesorů a v jeho obsahu není řešena otázka tzv. létajících docentů a profesorů.

Studenti

Podle stávajícího návrhu, z něhož patrně brzy vzejde nový zákon o vysokých školách, přijdou studenti o současné zastoupení v Akademickém senátu. Návrh nového zákona totiž počítá se snížením role studentů. Posluchači vysoké školy mohli doposud tvořit až jednu polovinu členů senátu (konkrétní poměr stanovovaly vnitřní předpisy VŠ), podle nového předpisu by jejich zastoupení nemohlo být větší než třetinové. Právní vztah studenta k vysoké škole bude upraven jako veřejnoprávní, a to bez ohledu na typ a formu vysoké školy. Maximální výši školného, kterou budou studenti povinni platit, stanoví sice zákon, reálnou výši však bude stanovovat konkrétní vysoká škola. „Zákon ovšem vůbec neřeší statut studentů – residentů a studentů ze zemí EU a ostatních studentů mimo EU, přičemž znalost českého jazyka by neměla být důvodem pro bezplatné studium,“ poukazuje navíc v připomínce Univerzita Palackého v Olomouci.

Hodnocení kvality

Za velmi vágny považuje druhá nejstarší univerzita v zemi také např. formulaci, která se týká zavedení „vnitřního systému zajišťování kvality vysoké školy jako nepominutelného předpokladu institucionální akreditace vysoké školy“. Podle UP nelze touto formulací totiž doložit, jakým způsobem by institucionální akreditace případně byla prováděna. „Není vůbec jasné, kdo zajistí srovnatelnost vnitřních systémů hodnocení kvality mezi jednotlivými vysokými školami,“ uvádí se mj. v dokumentu, kterým UP reaguje na návrh zákona.

Na základě výzvy, vzešlé z jednání Kolegia rektora UP dne 23. listopadu, shromažďovala Univerzita Palackého připomínky z jednotlivých fakult k nově vznikajícímu stěžejnímu dokumentu do 25. listopadu. Ve své reakci na současnou podobu vznikajícího zákona o vysokých školách mj. také uvedla, že dosavadní konzultace na uvedené téma se zástupci odborné akademické veřejnosti neproběhly v dostatečné míře a dosavadní připomínky nebyly patřičně reflektovány. Asociace děkanů FF a PdF se k celkovému konceptu reformy i jejím dílčím aspektům vyjádřila také kriticky.

Připravila Milada Hronová

O návrzích věcných záměrů zákonů jednaly akademické senáty VŠ

AS Univerzity Karlovy (2. prosince)

AS UK považuje předložený návrh věcného záměru zákona o vysokých školách za nepřijatelný a pro vysoké školství nebezpečný. Přijetí zákona podle navrhovaného věcného záměru by ohrozilo zdárný vývoj, který vysoké školy nastoupily po svržení totalitního režimu. AS UK hluboce lituje toho, že navzdory nesmírnému úsilí, vynaloženému zástupci vysokých škol při objasňování jejich stanovisek, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nadále prosazuje ve věcném záměru principy pro veřejné vysoké školy zcela nepřijatelné. Zákon vzešlý z tohoto návrhu by zlikvidoval samosprávný charakter akademické obce, omezil by vliv studentů na rozhodování veřejných vysokých škol a přetvořil by veřejné vysoké školy v instituce řízené politiky a vydané všanc partikulárním komerčním zájmům.

AS Akademie múzických umění (6. prosince)

AS AMU konstatuje, že Ministerstvem školství předložené návrhy věcného záměru zákona o vysokých školách a věcného záměru zákona o finanční podpoře studentům, každý zvlášť i ve své synergii, vedou k nepřijatelnému omezování akademických pravomocí a svobod nabytých po roce 1989, k zásadnímu popření principu nezávislosti akademického prostředí a nahrazení politickým a ekonomickým zájmovým skupinám. AS AMU rovněž podporuje kritická a odmítavá stanoviska Rady vysokých škol a České konference rektorů k těmto návrhům, stejně jako usnesení Akademického senátu Univerzity Karlovy ze dne 2.12.2011.

AS Univerzity Tomáše Bati (6. prosince)

AS UTB vyslovil plnou podporu usnesením 9. sněmu Rady VŠ ze dne 24. listopadu 2011 a mimořádného předsednictva RVŠ z 1. prosince 2011, která vyjadřují kritická a odmítavá stanoviska RVŠ k věcným záměrům zákona o vysokých školách a o finanční pomoci studentům. Dále AS UTB vyzývá zástupce fakult UTB, které delegoval do RVŠ pro funkční období 2012–2014, aby projednávání uvedených věcných záměrů věnovali maximální pozornost a informovali o něm akademickou obec fakulty.

Prohlášení AS Masarykovy univerzity (5. prosince):

Akademičtí senát Masarykovy univerzity odmítá návrh věcného záměru zákona o vysokých školách vypracovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tento návrh vnímá jako problematický a ve svých důsledcích pro vysoké školství škodlivý. Podporuje proto kritická stanoviska předložená Radou vysokých škol i České konference rektorů a žádá ministerstvo o jejich plné respektování. (...)

AS VŠCHT Praha (6. prosince)

Akademičtí senát VŠCHT Praha na svém zasedání dne 6. 12. 2011 konstatoval, že způsob projednávání věcných záměrů zákona o vysokých školách a zejména zákona o finanční podpoře studentů, tak jak v současné době probíhá, je nepřijatelný. Akademický senát VŠCHT Praha se plně ztotožňuje se všemi usneseními přijatými na 9. zasedání sněmu Rady vysokých škol dne 24. listopadu 2011.

Přehled stanovisek akademických senátů a informace o zasedání Rady vysokých škol 8. prosince jsou k dispozici na webové stránce RVŠ www.radavs.cz.
Připravila -map-

„Pokles finančních prostředků bude pro univerzitu nepříjemný, ale dá se s ním vypořádat,“ říká kvestor UP Ing. Tomáš Kopřiva

V současné době je již znám alespoň rámcový objem financí, který vysoké školy obdrží ze státního rozpočtu pro příští rok. Známý jsou i změny, které vyplývají z přijatých „Zásad a pravidel o financování veřejných vysokých škol“, jež pro rok 2012 přijalo MŠMT a podle nichž se budou finanční prostředky jednotlivým vysokým školám přidělovat. O tom, jak se tyto souvislosti promítnou do hospodaření Univerzity Palackého v příštím roce, jsme hovořili s kvestorem UP Ing. Tomášem Kopřivou:

Nejprve se vraťme k vaší stručné odpovědi pro Žurnál UP na začátku akademického roku. Uvedl jste tehdy, že se v přijatých pravidlech pro financování vysokých škol v roce 2012 zvyšuje váha ukazatelů kvality a výkonu. Co tyto ukazatele konkrétně představují a jak se vypočítávají?**

Nejdříve je třeba připomenout celkový rámec financování veřejných vysokých škol v příštím roce. Příspěvky a dotace se budou přidělovat ve čtyřech rozpočtových okruzích, z nichž nejdůležitější je rozpočtový okruh I., protože tvoří 80 procent z celkové částky vyčleněné pro veřejné vysoké školy na jejich neinvestiční výdaje. Další deset procent představují prostředky pro na sociální záležitosti studentů (okruh II.), osm procent je určeno na rozvoj vysokých škol a jejich individuální rozvojové plány (okruh III.) a dvě procenta zbývají na mezinárodní spolupráci (okruh IV.).

Největší objem financí bude tedy vysokým školám přidělován z onoho prvního rozpočtového okruhu a bude se řídit dvěma ukazateli. Ten první, ukazatel A, představuje vlastní normativní metodu, podle které se peníze přidělují v závislosti na počtu studií. Ty jsou evidovány v SIMSu – informačním systému MŠMT, do kterého vstupují údaje o počtech studentů z našeho STAGu. Druhým je ukazatel K, podle kterého se finance přidělují na základě ukazatelů výkonu, kvality a mobility. Zvýšení jeho váhy znamená, že se oproti loňsku změnil poměr ukazatelů A a K. V minulém roce byl ukazatel A (loni to ovšem byly ukazatele s označením A, B1 a B2, které se nyní sloučily) podporován devadesáti procenty a ukazatel K měl podporu deset procent. Pro příští rok je ukazatel A podporován z 80 procent, zatímco váha ukazatele K se zvedla z deseti na dvacet procent.

Co zahrnuje ukazatel výkonu, kvality a mobility?

K tomu slouží poměrně složitá tabulka, která je součástí materiálu Zásady a pravidla financování veřejných vysokých škol. Ukazatelé kvality se stanovují ve třech hlavních oblastech – vědecký výkon, kvalita studijních programů a mezinárodní mobilita. V rámci těchto tří oblastí jsou další „podukazatele“, které stanoví kvalitu a výkon dané VVŠ. Jsou to např. započítatelné body RIV, absolutně a obořově normovaný počet citací, výše získaných účelových neinvestičních prostředků na výzkum, vlastní příjmy z aplikací výzkumu, vývoje a inovací dané veřejné vysoké školy, počty vyslaných a přijatých studentů apod.

Jak se pak konkrétně „vypočítá“ finanční příspěvek podle výkonu, kvality a mobility?

Tak, že se ukazatelé výkonu, kvality a mobility použijí jak v ukazateli A, tak K. V ukazateli A finanční částku dominantně ovlivňuje počet studentů v akreditovaných studijních programech vynásobený koeficientem ekonomické náročnosti daného studijního programu, tento výstup je však modifikován koeficientem kvality. V ukazateli K se počítá přímo tento výkon a slouží přímo k přidělení peněz. A zase: oproti loňskému roku došlo v těch vahách jednotlivých kvalitativních ukazatelů k posunu, a to tak, aby se ještě více zvýraznil vědecký výkon dané vysoké školy a kvalita jejich studijních programů, zejména tedy vědecký výkon v magisterském a doktorském studiu. Tabulka je tedy koncipována

tak, aby se mohla každá vysoká škola profilovat. Pokud se profiluje více jako výzkumná, může dosáhnout na větší objem příspěvku prostřednictvím těch výzkumných parametrů, pokud se chce profilovat spíše jako učící vysoká škola, má možnost získat potřebné finance pomocí jiných kvalitativních parametrů, které úspěšně naplňuje. Těmi mohou být např. zaměstnanost absolventů, mezinárodní spolupráce, počet samoplátců, počet vyslaných a přijímaných studentů apod.

Zní to hodně složitě, ale zároveň jde o onen deklarovaný záměr diverzifikace vysokých škol podle jejich zaměření buďto na vědu a výzkum, nebo spíše na vzdělávání ...

Ano, vysvětlení a popis jednotlivých ukazatelů je relativně složitý, vedoucí pracovníci by se s těmito pravidly ale měli seznámit, aby věděli, jakým způsobem mohou výrazněji silné stránky vlastní školy, a tím dosáhnou na vyšší objem peněz. Zároveň mohou lépe najít způsob, jak s ohledem na celkové zaměření dané vysoké školy vyrovnat její slabší stránky. Rozhodně to nemá sloužit k tomu, aby se ze všech vysokých škol staly výzkumné univerzity, stejně jako není cílem, aby vysoká škola nebo fakulta, která má kvalitní výzkum a vývoj, realizovala na úkor toho například masivní bakalářské studium. Tento způsob financování by měl vést k profilaci vysoké školy a využití silných stránek každé zvlášť. A platí to pro vysoké školy stejně jako pro jednotlivé fakulty a obory uvnitř univerzity.

Návrh státního rozpočtu pro veřejné vysoké školy na rok 2012 počítá podle dosavadních informací se snížením o zhruba 1,2 miliardy oproti roku 2011. Reprezentace vysokých škol – ČKR i RVŠ – tento návrh odmítla s tím, že jde o pokračující několikaletý pokles státního příspěvku, který může ohrozit stabilitu celého vysokého školství. Bude to v rámci Univerzity Palackého podle vašeho názoru podobně dramatické?

Nerad používám takto silná slova. Úkol, který stojí přede mnou jako kvestorem, je dosáhnout toho, aby se s financemi, které jsou k dispozici, vyšlo a aby se hledaly alternativní příjmy. Každopádně existuje jedno obecné ekonomické pravidlo, podle kterého platí, že každý ekonomický organismus – a univerzita takový organismus je, ať se to komu líbí, nebo ne – by měl ustát roční výkyvy rozpočtu do plus/mínus pěti procent. Podle zatím předběžných a neoficiálních výpočtů bude předpokládaný výpadek pro Univerzitu Palackého asi šest procent, což není příliš odlišná hodnota. Pokles finančních prostředků tedy bude pro univerzitu jistě nepříjemný, ale dá se s ním vypořádat. Dopadne samozřejmě na jednotlivé fakulty nerovnoměrně, každá se bude muset vyrovnávat s trochu jinou situací. Žádná by se však neměla dostat do významných potíží. Na tom se shodl pan rektor s děkankami a děkany s tím, že bude vytvořen fond pro pomoc těm fakultám, u nichž by byl pokles příliš velký a významně ovlivnil rozsah a kvalitu jejich činnosti.

Jaké budou zdroje pro vytvoření takového fondu?

Tato otázka ještě není uzavřena, jde stále o předběžnou pracovní verzi. Obecně lze říci, že

Ing. Tomáš Kopřiva, kvestor UP. V osmdesátých letech pracoval jako samostatný výzkumný pracovník ve Výzkumném ústavu pro farmacii a biotechnologii Praha, detašované pracoviště Olomouc. Od roku 1990 byl zástupcem šéfredaktora časopisu Velehrad a téměř současně i poslancem Federálního shromáždění ČSFR. Poté prošel pozicemi generálního ředitele ČTK, poradce prvního náměstka ministra obrany, kde spolupracoval na koncepčních materiálech v oblasti vzdělávání a kariérních modelů. Od roku 1995 pracoval na MŠMT nejprve jako zástupce ředitele odboru ekonomicko-správního ve skupině vysokých škol, poté jako ředitel financování vědy a vysokého školství MŠMT, analytik Agentury Rady vysokých škol. V letech 2003 až 2007 byl kvestorem Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Od roku 2008 do roku 2011 byl ředitelem Kanceláře Grantové agentury ČR.

fakulty se budou finančně podílet na financování celouniverzitních činností a potřeb a jednou z těchto potřeb bude i solidární pomoc fakultě, která nebude mít dostatek vlastních finančních prostředků.

Příjmy jsou jedna stránka rozpočtu, druhou jsou výdaje. Budou se nějak restrukturovat?

Výdaje budeme muset samozřejmě přizpůsobit zdrojům, které jsou k dispozici. Budeme nejprve bilancovat finance na nezbytně nutné činnosti a potřeby a podle množství disponibilních prostředků (přesnější údaje budeme mít v průběhu ledna a počátku února roku 2012) můžeme uvažovat i o aktivitách, které by univerzita hodlala uskutečnit.

Kromě příspěvků a dotací ze státního rozpočtu existuje také řada dalších příjmů vysokých škol, především těch, které jsou přidělovány na základě výsledků vědy a výzkumu. Jaký je v tomto ohledu pro Univerzitu Palackého výhled pro příští rok?

To je další významný zdroj, který jde přes MŠMT – institucionální dotace pro rozvoj vysoké školy vztahovaná k jejímu vědeckému výkonu. V této oblasti lze pro UP očekávat navýšení asi o 50 milionů více než loni. Významnými zdroji jsou také granty od různých poskytovatelů, zejména z Grantové agentury a Technologické agentury i z dalších rezortních agentur MPO, MZ, MŽPMO, MK. A také příjmy z evropských programů, zejména ze strukturálních fondů – Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Výzkum, vývoj a inovace, ale také ze 7. Rámcového programu EU.

To jsou ale účelové prostředky ...

Ano, ale i v jejich rámci jsou například pracovníkům UP vypláceny mzdy, je možno pořizovat materiál, hradit některé služby apod. Důležité je zároveň

Dokončení na str. 6

Provozní doba v útvaru stravování na přelomu roku**Menza 17. listopadu**

V pátek 23. 12. bude zajištěn výdej pouze obědů do 14:30 hodin, minutková a hotová jídla nebudou připravována. Bufet bude otevřen do 14:30 hodin. Od 24. 12. 2011 do 1. 1. 2012 bude provozovna uzavřena z důvodu provedení inventarizace skladů zásob a zboží, inventarizace pokladen, cenin a sanitace provozu. Zahájení provozu v pondělí 2. 1. 2012.

Menza Neředín

V pátek 23. 12. bude zajištěn výdej pouze obědů do 14:00 hodin, minutková a hotová jídla nebudou připravována. Bufet bude uzavřen z důvodu provedení inventarizace zboží, pokladní hotovosti a cenin. Od 24. 12. 2011 do 1. 1. 2012 bude provozovna uzavřena z důvodu provedení inventarizace skladu zásob a sanitace provozu. Zahájení provozu v pondělí 2. 1. 2012.

Výdejna Šmeralova

Od pátku 23. 12. 2011 do 1. 1. 2012 bude provozovna uzavřena z důvodu provedení sanitace provozu. Zahájení provozu v pondělí 2. 1. 2012.

Výdejna RUP

V pátek 23. 12. bude zajištěn pouze výdej obědů do 14:00 hodin, minutková a hotová jídla nebudou připravována. Od 24. 12. 2011 do 1. 1. 2012 bude provozovna uzavřena z důvodu provedení inventarizace skladu zásob, sanitace provozu. Zahájení provozu v pondělí 2. 1. 2012.

Výdejna PŘF Holice

V pátek 23. 12. bude zajištěn pouze výdej obědů do 14:00 hodin, minutková a hotová jídla nebudou připravována. Bufet bude otevřen do 14:00 hodin. Od 24. 12. 2011 do 1. 1. 2012 bude provozovna uzavřena z důvodu provedení inventarizace skladů zásob a zboží, inventarizace pokladen a cenin, sanitace provozu. Zahájení provozu v pondělí 2. 1. 2012.

Rektor UP v Olomouci ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhláší

18. ročník Veřejné literární soutěže pro studenty Univerzity Palackého

Podmínky soutěže: předložit původní autorský text v jazyce českém nebo slovenském v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích.

Závěrečný termín pro odevzdání prací je 31. březen 2012.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena 2 000 Kč, 2. cena 1 500 Kč, 3. cena 1 000 Kč. Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvojují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektor UP. Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2012 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězů prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektora Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Podrobné informace viz www.zurnal.upol.cz.

Aktuální dění na zpravodajském webu

**ZURNAL
ONLINE III**

www.zurnal.upol.cz

O Studentské grantové soutěži s prof. Jitkou Ulrichovou

Rektor UP vyhlásil 29. listopadu třetí ročník Studentské grantové soutěže na Univerzitě Palackého. Cílem této soutěže je podpořit projekty, které jsou na olomoucké univerzitě realizované studenty doktorského nebo magisterského studijního programu a financované z prostředků určených na specifický vysokoškolský výzkum. Každý z řešitelů může do soutěže předložit pouze jeden projekt.

„Soutěž vznikla na základě změny, která provázela pravidla pro poskytování podpory na tzv. specifický vysokoškolský výzkum. Tato podpora, určená na podporu výzkumu realizovaného studenty v magisterských a doktorských studijních programech, se dnes počítá z několika parametrů. Patří mezi ně bodové ohodnocení výsledků uchazeče ve výzkumu, jedná se tedy o body v databázi RIV. Podstatný je pro danou vysokou školu také počet studentů doktorských studijních programů ve standardní době studia plus jeden rok, počet absolventů magisterských a doktorských studijních programů a tzv. specifické koeficienty*,“ řekla Žurnálu UP prof. Jitka Ulrichová, prorektorka pro záležitosti vědy a výzkumu UP. Dodala, že do roku 2009 byla částka na specifický vysokoškolský výzkum součástí prostředků, které Univerzita Palackého získávala z MŠMT jako součást rozpočtu. Záleželo pak na UP, jak tyto prostředky rozdělí. „Od vydání

Časový harmonogram Studentské grantové soutěže**Soutěžící lhůta:**

30. listopadu 2011–11. ledna 2012

Hodnotící lhůta: 12. ledna–29. února 2012

Počátek řešení projektů: březen 2012

Termín pro odevzdání zpráv:

15. leden víceleté projekty, 15. březen jednoleté projekty

Veřejné oponentury závěrečných zpráv:

do 31. března 2013.

Přihlášky se podávají pouze elektronicky, a to prostřednictvím Portálu UP nebo

Integrovaného informačního systému UP (<http://inis.upol.cz>) do 11. 1. 2012 do 17 hod.

Kontaktní osoba: Ing. Eva Stejskalová, PS UP, tel. 585 631 402, e-mail: eva.stejskalova@upol.cz

Podrobné informace k soutěži jsou k dispozici na www.zurnal.upol.cz.

Pokles finančních prostředků...

veň to, že výstupy těchto projektů, tedy publikace a další výsledky výzkumu vývoje a inovací (VaVal), v dalších letech generují vyšší onoho příspěvku na rozvoj, o kterém jsme mluvili. Je to jak ukazatel Kv rámci normativního financování, tak ukazatel výzkumu, vývoje a inovací podle kritérií stanovených Radou vlády.

Kromě těchto prostředků může UP získávat finanční prostředky z doplňkové činnosti, kdy univerzita prodává své znalosti, vědomosti a dovednosti spolupracujícím podnikům a organizacím jak v ČR, tak i v zahraničí. Jak ukazují zahraniční zkušenosti ze zemí, které se již musely vyrovnávat se sníženými prostředky od státu, lze novým přístupem a novými nápady od těchto externích subjektů finance získat.

Dá se asi předpokládat, že právě v oblasti VaVal se zvláště výrazně projeví nerovnoměrnost mezi fakultami?

Ano, protože stejně jako v minulých letech, tak i v těch příštích se počítá s tím, že tyto prostředky budou směřovány na fakulty, které ty výsledky vytvořily.

Pravidel pro poskytování účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum došlo ke změně a každá instituce, která chce nyní prostředky na specifický výzkum získat, musí splnit přesně definovaná pravidla. V rámci instituce musí o prostředky soutěžit a jedním z kritérií poskytnutí této podpory je nutnost zveřejnit Zásady studentské grantové soutěže. V prostředí UP jim odpovídá směrnice rektora Zásady studentské grantové soutěže na UP. Pravidla pro poskytování účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum také definují, že řešitelem projektu je student doktorského studijního programu nebo akademický pracovník. Další podmínkou je také to, že v řešitelském týmu musí být minimálně 50 % studentů doktorského nebo magisterského studia. Skutečně to tedy znamená, že se jedná o studentské řešitelské týmy, protože ve standardních grantových projektech se s takovým podílem studentů prakticky nesetkáte,“ dodala prof. Jitka Ulrichová.

Finance, které Univerzita Palackého prostřednictvím této soutěže nyní získává, nejsou zanedbatelné. V roce 2010 to bylo více než 58 mil. korun, v roce 2011 získala UP přes 61 mil. korun. „Převážná většina projektů v prvních dvou ročnících, tj. v letech 2010 a 2011, je realizována na období jednoho roku. V roce 2010 bylo financováno 128 projektů. V roce 2011 bylo podáno 228 projektů, z nichž je jich financováno 141. Zatím máme uzavřenou pouze soutěž roku 2010, výstupy projektů za rok 2011 budeme znát na konci února 2012. Většina výstupů obou ročníků bude evidována v letošních záznamech naší databáze OBD a následně i databáze RIV,“ sdělila k výsledkům této činnosti prorektorka UP prof. J. Ulrichová. „Univerzita Palackého tedy může poskytnout pouze předběžná čísla za rok 2010,“ dodala.

Ve spolupráci s prof. Jitkou Ulrichovou připravila Milada Hronová

* viz <http://www.msmt.cz/vyzkum/pravidla-pro-poskytovani-ucelove-podpory>

Dokončení ze str. 5

A ještě na závěr k aktuálnímu tématu současnosti, jímž je korupce. Jaké má univerzita jako veřejná vysoká škola k dispozici protikorupční mechanismy?

Základní pravidlo je, že všichni zaměstnanci postupují standardními způsoby, které stanovují zákony a nařízení. Ty se promítají i do všech předpisů veřejné vysoké školy – do statutu, pravidel hospodaření, postupu při zadávání veřejných zakázek a do dalších vnitřních novem univerzity. Na UP je samozřejmě aplikován i zákon o finanční kontrole, tj. předběžná, průběžná a následná kontrola. Soubor všech těchto pravidel, pokud jsou dodržována, možnost korupce minimalizuje. Ze strany jednotlivých vedoucích pracovníků je samozřejmě nutná kontrola všech postupů, aby se podle těchto daných pravidel vždy a všude postupovalo.

Připravila Vělena Mazochová, foto na str. 5 archiv OK

* Dokument Zásady a pravidla financování veřejných vysokých škol je k dispozici na webových stránkách MŠMT www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/zasady-a-pravidla-financovani-verejnych-vysokych-skol-pro

** Viz Žurnál č. 4/21, 14. 10. 2011, str. 3

Univerzita má konečně vlastní studentskou televizi

Studentská televize Univerzity Palackého – pod tímto názvem byl v listopadu spuštěn společný projekt studentů Katedry žurnalistiky a pracovníků Oddělení audiovizuálních služeb a Oddělení komunikace UP. Televize tak nepřímo navazuje na již neexistující Videožurnál a loňskou spolupráci se studentem Markem Partyšem, jež dala podnět k vytvoření univerzitního YouTube kanálu. Právě na něm může široká akademická obec sledovat reportáže mladých novinářů.

„Naše pracoviště spolupracuje s některými katedrami, kde se učí televizní tvorba. Při loňském workshopu mě napadlo, že by studenti nemuseli své semestrální práce natáčet jen tak na libovolné téma, ale že by si mohli zkusit pracovat pro „televizi“, v tomto případě pro UP. Výsledkem byla řada velmi dobrých příspěvků, několik z nich jsme mohli přímo použít v univerzitním zpravodajství. Takže jsme se spolu s Oddělením komunikace pokusili vytvořit platformu, která jednak nabídne studentům možnost další televizní praxe, ale zejména bude přínosem pro akademickou obec. Televizní zpravodajství je nedílnou součástí našeho života a věřím, že časem si i univerzitní televize najde dostatek diváků nejen na UP,“ řekl k motivům založení televize Mgr. Jiří Vrba z Oddělení audiovizuálních služeb. Hlavním cílem Studentské televize je podle něj informování o tom, co se na univerzitě děje. „Zatím máme trochu problém sehnat včas informace o chystaných akcích, ale věřím, že až nás akademická obec zaregistruje, že bude to lepší a organizátoři zajímavých akcí nás třeba i sami osloví. Vzhledem k tomu, že štáby tvoří sami studenti, očekávám také více příspěvků zaměřených právě na studenty a na témata, která je zajímají,“ doplnil Mgr. Vrba.

Budoucí žurnalisté zajišťují jak práci s kamerou, tak i střih a namalování komentářů. Rovněž se podílejí na výběru témat, jež zpracovávají, a vymýšlejí scénáře jednotlivých reportáží. Pracovníci Oddělení AS garantují jejich práci po technické stránce, zástupce Oddělení komunikace pak obsahovou správnost. Desítky studentů připravila za první měsíc existence televize sedm reportáží a každý týden přibývají až dvě další. „O tom, že jsme se rozhodli jít správným směrem, svědčí i dosavadní sledovanost televize, která dosahuje přibližně pěti set zhlédnutí každého příspěvku do týdne od jeho zveřejnění. Velkou výhodou je samozřejmě existence sociálních sítí, která jejich šíření pomáhá,“ dodal Bc. Ondřej Martinek z Oddělení komunikace UP.

Obdivuhodné je především nadšení mladých tvůrců. To se projevuje i na frekvenci natáčení. Ačkoli vytvoření a zpracování jedné reportáže trvá až osm hodin, studenti přislíbili vytvořit alespoň dvě videa týdně. Všechna jsou pak šířena prostřednictvím univerzitního YouTube kanálu (Palacky University) na stránkách UP, Facebooku a nově také na webu helenavkrabici.cz. „V budoucnu bych se rád televizní novinařinou živil a práce pro Studentskou televizi je výborná příležitost, jak získat potřebné zkušenosti,“ zhodnotil své působení v projektu student třetího ročníku žurnalistiky Tomáš Pavlíček.

Více o Studentské televizi naleznete na www.studentskatelevize.upol.cz.

Ondřej Martinek, foto YouTube

Právnická fakulta UP v Olomouci pořádá **odborný seminář**

Novela zákoníku práce – 2012

6. ledna 2012 od 9:30 do 14:30 hod. v budově A Právnické fakulty – sál Rotunda

Přednášející: JUDr. Eva Šimečková, Ph.D., Katedra občanského práva a pracovního práva
Cílem semináře je seznámit se všemi změnami obsaženými v novele zákoníku práce, účinné od 1. 1. 2012. Obsah semináře i přihláška jsou k dispozici na <http://cdv.upol.cz>.

Přechodné uzavření a následná změna prodejní doby v prodejně VUP

Z důvodů provedení fyzické inventury zásob k 31. prosinci 2011 a čerpání řádné dovolené bude v závěru roku 2011 a počátkem roku 2012 v prodejně odborné literatury a skript UP **od 19. prosince 2011 do 6. ledna 2012 zavřeno**. V souvislosti s krácením finančních prostředků pro činnost Vydavatelství UP byla přijata opatření, která vedla ke snížení pracovníků ve VUP. S přihlédnutím k těmto okolnostem bude také upravena prodejní doba v prodejně odborné literatury a skript VUP. **Od ledna 2012 bude otevřeno následovně:**

pondělí–čtvrtek 9.00–16.30 hodin
pátek 9.00–15.00 hodin.

Oslavy právnické fakulty...

Dokončení ze str. 1

gogů. První absolventský ročník opustil brány fakulty v roce 1996, kdy promovalo prvních 60 absolventů. V roce 2001 na fakultě studovalo 790 studentů pod dohledem již 36 kmenových pedagogů. Nyní je zapsáno přes dva tisíce studentů, kterým se své vědomosti snaží předat celkem 97 kmenových pedagogů.

Hlavním bodem slavnostního zasedání Vědecké rady bylo ocenění osobností, jež se zasloužily o vznik a rozvoj olomouckých práv. Pamětní medaile UP s dvojportrétem Palackého a Dobrovského získal doc. Jiří Blažek, CSc. Pamětní medaili k 50. výročí obnovení UP byl oceněn prof. Milan Bakes, DrSc. Medaili Za zásluhy o rozvoj UP byl vyznamenán JUDr. Mag. iur. Michal Malacka, Ph.D., MBA, a prof. Eduard Vlček, CSc. Medaile si odnesly také dvě administrativní pracovnice Věra Götthansová a Jana Zapletalová.

Výročí novodobého založení Právnické fakulty připomínaly od března nejrůznější zajímavé akce. „Oslavy zahájil reprezentační ples, v květnu se v Olomouci setkali absolventi všech dosavadních ročníků, následovala červnová mezinárodní konference ke 200. výročí všeobecného občanského zákoníku, v září konference s názvem Olomoucké debaty mladých právníků,“ připomněl proděkan pro organizaci a rozvoj PF JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D. Právnická fakulta při příležitosti oslav založila webový portál, jenž shromažďuje kontakty na bývalé studenty www.absolventipf.upol.cz.

O zřízení Právnické fakulty UP rozhodl Akademický senát UP 23. ledna 1991. Fakticky tak naplnil zákon z roku 1946, na jehož základě byla obnovena olomoucká univerzita. V současné době navštěvuje čtyři studijní obory (magisterská navazující Evropská studia se zaměřením na evropské právo, magisterské Právo a dvě bakalářské Právní specializace) celkem 2 148 posluchačů. Fakulta nabízí kromě možnosti rigorózního řízení také doktorské studium (Ph.D.) v programu Teoretické právní vědy, a to ve čtyřech oborech.

Lenka Skácelíková

Více informací naleznete na www.zurnal.upol.cz

-placená inzertce-

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Propojení pracovišť v oblasti translační medicíny a medicínální chemie v ČR

Reg. číslo: CZ.1.07/2.4.00/17.0015

Další projekt, významný především pro přenos odborných znalostí a zkušeností mezi institucemi akademického i komerčního sektoru zabývajícími se vědou, výzkumem a vývojem v oblasti medicínální chemie a translační medicíny, odstartoval v červnu letošního roku na Katedře organické chemie PŘF UP v Olomouci.

„Význam projektu spočívá především ve vzájemném propojení týmů výzkumných pracovníků Ústavu molekulární a translační medicíny v Olomouci a vědeckých týmů významných výzkumných institucí jak v tuzemsku, tak v zahraničí, jejichž zkušenosti z oblasti implementace moderních technologií či oblasti řízení výzkumu a vývoje jsou využívány především pro realizaci efektivní formy spolupráce právě mezi těmito institucemi“ sdělil k projektu jeho hlavní řešitel, docent Jan Hlaváč, vedoucí Katedry organické chemie PŘF UP v Olomouci.

Tato spolupráce bude realizována prostřednictvím odborných stáží studentů PŘF a LF UP

v Olomouci oborů chemických, biologických a medicínských v již zmiňovaných výzkumných institucích v tuzemsku i zahraničí, dále prostřednictvím monitoringů výzkumných aktivit v těchto institucích určených pro vědecké pracovníky jednotlivých týmů Ústavu medicínální a translační medicíny a prostřednictvím odborných seminářů pro vědecké pracovníky a Ph.D. studenty. Realizace projektu se zaměřuje rovněž na zvýšení jazykových kompetencí cílové skupiny prostřednictvím jazykových kurzů odborné angličtiny. Na konferenci „Current topics in drug discovery“ plánované na samotný závěr projektu, která by měla být vyvrcholením všech uskutečněných aktivit, dojde k setkání výzkumných pracovníků a Ph.D. studentů z oblasti medicínální chemie, chemické biologie a translační medicíny, prezentaci jejich výzkumné problematiky a dosažených výsledků s cílem rozvíjet další vzájemné vědecké spolupráce.

Více informací na www.transmedchem.upol.cz

Setkání s Davidem Hrbkem

Katedra českého jazyka a literatury PdF UP pořádá v zimním semestru několik setkání se současnými českými spisovateli. Po Edě Kriseové přijal pozvání olomoucký rodák David Hrbek. Ocitnul se tak v roli pro něj méně typické, protože širší veřejnosti je známý spíše jako organizátor kulturního života a moderátor talkshow a Scénických rozhovorů v pražském Švandově divadle, v olomouckém Divadle hudby atd. Autorské čtení a beseda, která proběhla 23. listopadu v Café '87, byla zaměřena především na Hrbkovu prozaickou prvotinu „Dvacet zářících drahokamů“. Autobiografické, vzpomínkově la-

děné texty, jejichž děj se odehrává v Olomouci, byly původně publikovány na autorově blogu na iDNES.cz a na podzim loňského roku vydány knižně. V rámci besedy byly představeny i autorovy dřívější publikace – knižní rozhovory s Davidem Vávrou (Šumný Vávra), Robertem Vanem (Někdy ráj) a s osobnostmi kulturního a společenského života, které David Hrbek zpovídal ve svých Scénických rozhovorech ve Švandově divadle (Všechno je sázka). Připomněli jsme i knihu koláží Ivety A. Dučákové z fotografií Jindřicha Štreita, kterou David Hrbek doprovozdil svými básněmi. Napsat, že setkání s Davidem Hrbkem bylo setkáním s člověkem velmi upřímným a inspirativním, vyzní nejspíš jako klišé, ale je to tak. Jen houšť.

Kateřina Dóbalová, foto Markéta Vémolová

Geologie...

Dokončení ze str. 1

decké fakulty UP prof. Juraj Ševčík, Ph.D. Exkurze, stáže a diskusní semináře by měly být hlavním obsahem projektu, který vzniká především na podporu motivace a zájmu studentů o daný obor a následného kvalitního vstupu do reálné praxe. Jednou z nabídek by měla být i možná účast studentů při realizaci průzkumných vrtů v této lokalitě, která leží na geologickém území tvořeném Vídeňskou pánví, nacházející se na hranici České republiky a Rakouska. V současné době se zde provádí v přibližné hloubce 1 630 metrů průzkumný vrt, jehož cílem je objevení plynových a ropných ložisek. „Na Břeclavsku vrtáme již od roku 2000,“ říká generální ředitel pro geologii České naftařské společnosti Ing. Jiří Brzobohatý, CSc., který se v naftařské branži pohybuje už třicet pět let. „Během těchto let jsme provedli již celkem dvanáct vrtů a pouze v jednom případě jsme nebyli úspěšní,“ pokračuje inženýr Brzobohatý. Perspektiva průzkumného území Břeclav se předpokládá na dalších několik let.

Přínos a využití pro fakultu na závěr exkurze vyjádřil docent Babák: „Každá taková zkušenost je pro mne velkým přínosem. Viděl jsem procesy, které teoreticky vysvětlují studentům v reálné praxi. Jsem rád, že i v Česku je možné studentům ukázat, že teoretická geologie má i praktické využití a ekonomický dopad.“

Text a foto na str. 1 -ir

Poslední dopis prof. PhDr. Edvardu Lotkovi, CSc.

Vážený pane profesore,

když před několika dny zesnul profesor Togner, bylo to jako příslovečný blesk z čistého nebe. Pomyslná obloha Vašeho zdravotního stavu se ale chmuřila už od jara a marnost očekávání příznivé prognózy nade vše stvrzoval fakt, že člověk tak společenský a komunikativní, jakým jste po celý život byl, odmítal v poslední době návštěvy i telefonáty. Hodlal jsem tuto barikádu překonat dopisem, doufaje, že před Vašimi blízcími se osmdesátinami by Vás několik vzpomínek a také poděkování za společně strávená léta, samozřejmě s vyhlídkou na další, snad mohla od bývalého studenta a pozdějšího pedagogického kolegy alespoň trochu potěšit. Jak už to bohužel chodí, okolnosti byly rychlejší a zpráva z 9. 12. nekompromisně konstatuje, že už si nepřčtete nic a od nikoho. Přesto svůj záměr uskutečnujím a budu doufat, že tento dopis si svého adresáta přece jen najde.

Když jsem jako bohemistický novic před téměř pětatiřetiletými lety mávil od zkušenějších, na které přednášky se vyplatí chodit, tak mezi těmi jednoznačně doporučenými přednášejícími jste figuroval Vy, a to, jak jsem se záhy i sám přesvědčil, hlavně díky logickému a příkladně systematickému výkladu, podávanému rétoricky vytříbeným způsobem. Ne nadarmo byla rétorika Vaším oblíbeným oborem, který jste za vskutku mimořádného posluchačského zájmu přednášel ještě zcela nedávno. Další vzpomínka je sice stále spojená se studijními léty, ale překračuje práh učeben a přednáškových sálů. Byl jste totiž jedním z instruktorů na lyžařském kurzu, který jsme absolvovali na slovenské Čertovici, kde jsem v praxi poznal princip nomen omen. Ale nebezpečí příkrých sjezdovek se rozplývala při večerních posezeních s kytarou, která k Vám neoddělitelně patří.

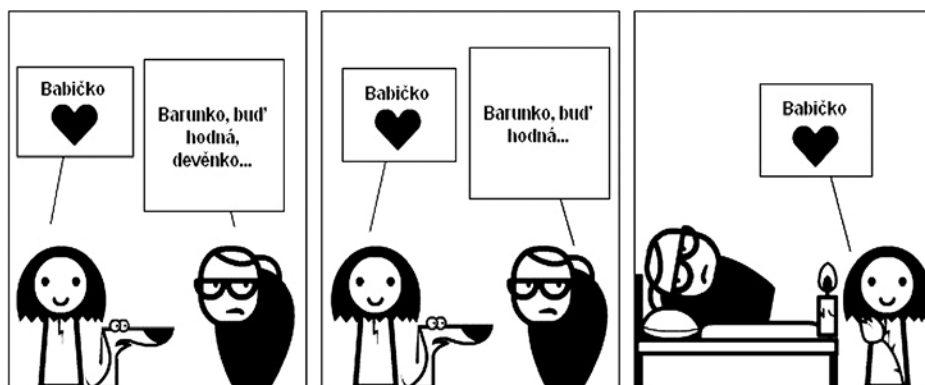
A to i v létech, kdy už jsem se stal Vaším učitelským kolegou a kdy jste s docentem Hádkem patřili neodmyslitelně ke strůjčům zábavy a příjemné atmosféry při každé katedrové oslavě. Tehdy už jsem dobře věděl, že počátek Vaší akademické kariéry byl spjat především s úspěšným několikaletým pobytem na krakovské Jagellonské univerzitě, který se uskutečnil na přelomu 50. a 60. let a z něhož jste mj. vytěžil monografii „Funkcje syntaktyczne bezokolicznika w gwarach zachodniocieszyńskich. Studium na tle porównawczym“ (1964). Těž jsem s respektem registroval, že mateřskou Univerzitu Palackého jste na delší dobu opustil i v roce 1970, během kterého jste absolvoval semestrální pobyt v Kodani. To už ale bylo v časech, kdy byla Vaše více než slibně rozvíjející se akademická kariéra důsledkem politické situace na dlouhá léta pozastavena, a habilitace zahájená v roce 1968 mohla být proto úspěšně završena až v roce 1990. Mezitím jste vydal řadu skript a odborných publikací, namátkou připomínám „Lexikální negaci v současné češtině“ (1973), „Jazyk a jazykovědu I.“ (1974, spolu s M. Čejkou), „K aktuálním metodologickým otázkám jazykovědy“ (1978, spolu s M. Komárkem), „Rétoriku v současné praxi“ (1986) nebo „Polštinu a češtinu z hlediska typologického“ (1987). Nebylo tedy divu, že záhy (konkrétně v roce 1992) následovala profesura a poté, co jste v roce 1994 ukončil jedno volební období ve funkci proděkan pro pedagogickou činnost, stal jste se na pět let vedoucím Katedry bohemistiky. Ani během funkcionářské služby jste nepolevil v odborné práci, jak dokládají tituly „Zrádná slova v polštině a češtině. Lexikologický přehled a slovník“ (1992), „Synchronní konfrontace češtiny a polštiny“, „Kapitoly ze současné rétoriky“ (obojí 1997) či „Slovník lingvistických termínů pro filologii“ (1999). O jejich kvalitě a užitečnosti pak vypovídají četná nová vydání a dotisky. Proto se mi zdálo velmi paradoxní, že na publikování Vaší badatelské bilance „Srovnávací a bohemistické studie“ se sháněly finance velmi obtížně. Nakonec se to v roce 2009 podařilo, a já byl velmi rád, že to bylo i za mé asistence. Vůbec mne tehdy nenapadlo, že půjde o Vaši knihu poslední.

Vážený pane profesore, těch příjemných či obdivných vzpomínek bych tady mohl navršit mnohem víc, stejně jako by mohl být výčet Vašich vědeckých, pedagogických a organizátorských zásluh a úspěchů mnohem obsáhlejší. Donnívám se ale, že mnohem důležitější je Vám za to všechno poděkovat, a to nejen jménem svým, ale i jménem té spousty Vašich českých, polských, slovenských i odjinud pocházejících kolegů, bakalářů, magistrů, doktorů, docentů a profesorů, kterým jste byl při jejich studiu i práci nápomocen, a to s noblesou, kultivovaností, erudicí a nezištností sobě vlastní.

S úctou

Prof. Lubomír Machala, CSc., v Olomouci 12. 12. 2011

Knihy ve zkratce

Autorka: Zuzana Kelnarová

Božena Němcová: Babička

Ten vánoční čas...

Ten vánoční čas dočkali jsme zas, čas radosti, veselosti, nastaly veselé vánoční hody – řečeno slovy známých českých vánočních písní, běžně označovaných jako vánoční koledy. Jsou to ale vsuktku písně lidové? Chápeme-li lidové písně jako písňové skladby vyskytující se v lidovém písňovém repertoáru, jsou tyto vánoční písně lidové, ale lidová nemusí být jejich provenience, tedy jejich původ. Tematicky převládá v koledách sám fakt narození Spasitele Ježíše Krista, obecně vzato radost z příchodu dítěte na svět.

„Dej Bůh štěstí tomu domu...“

Taková je i koleda s textem „Dej Bůh štěstí tomu domu, / my zpíváme Pánu Bohu, / malému dětátku, / Kristu Jezulátku, / dnes v Betlémě narozenému. / On rozdává štědrovničky, / jabka, hrušky i troničky, / za naše zpívání, za koledování, / dej vám Pán Bůh své požehnání“. Kristus Jezulátko tedy rozdává štědrovničky, čímž se rozumělo vánoční pečivo, tedy vánočka (zvaná též štědrovka), a troničky – troník bývala drobná měděná mince, půlkrejcar, která měla původně hodnotu tří haléřů, nakonec jen haléř. V 18. století se dala husa koupit za 15 krejcarů, tedy třicet troníků, slepice 6 krejcarů, tedy dvanáct troníků, kopa – tj. 60 – vajec za 20 krejcarů, tedy 40 troníků, a libra – tj. něco přes půl kila – hovězího masa za 4 krejcare, tedy osm troníků.

„Chtíc aby spal...“

O okolnostech vzniku výše citované koledy postrádáme bližší informace. Naproti tomu píseň Vánoční noc náleží ke skladbám umělým, které zlidověly; více je známa pod svým incipitem, tzn. prvním veršem, Chtíc aby spal, tak zpívala. Pochází ze sbírky jindřichohradeckého varhaníka a skladatele Adama Václava Michny z Otradovic (1600–1676) Česká mariánská muzika (1647). K popularitě Michnovy tvorby přispěly i tzv. kramářské nebo též jarmareční či špalíčkové tisky, letáky šestnáctkové formátu. Nejstarší dochovaný kramářský tisk Michnovy písně Chtíc aby spal... z poloviny 17. století, byl vytištěn v Praze tiskařkou Lidmilou Sedlčanskou. V roce 1780 byla tato raně barokní skladba publikována společně s další Michnovou skladbou Vánoční roztomilost (s incipitem Toto malé dětátko, to nemluvíňtko) v kramářském tisku i v Olomouci, a to místní tiskařkou Josefou Terzií Hirnleovou.

„O Štědrém večeru...“

Komplikovaná je jak chronologie vzniku českých vánočních písní, tak i jejich tematické rozvrstvení a funkce v lidových vánočních obřadech a vánočních hrách. To je vsuktku řada problémů najednou. Odkud začneme? Nejlépe od Adama, přesněji řečeno od učeného benediktina Jana z Holešova, který roku 1426 v klášteře v Praze-Břevnově sepsal traktát o Štědrém večeru, přičemž jako první popsal české lidové zvyky vízící se k tomuto významnému křesťanskému svátku. Pojednal o sedmi obyčejích – 1. o celodenním půstu, 2. o zavřehodné celonoční hře v kostky, jež měla hráči ukázat, jaké bude mít štěstí po celý rok, 3. o štědrovečerní večeři neboli potěše vystrojené nejen pro hospodářovu rodinu a domácí zvířata, ale i pro všechny příchozí, 4. o štědrovečerním obdarování se,

5. o požívání bílého pečiva, tj. vánoček nebo koledů, o hojném pojídání ovoce a ovíjení ovocných stromů bílou slámou, 6. o koledování kněží a žáků, a konečně 7. o stlaní slámy do kostelů a jizeb na paměť Kristova narození. V té souvislosti varuje Jan z Holešova, aby si dali pozor ti, „kdož své rozpustilosti a necudnosti provádějí na oně slámě“, a také „ženy, jež čarují s onou slámou, aby neměly blechy po celý budoucí rok“.

„Já bych rád k Betlému...“

Populární je též koleda „Já bych rád k Betlému, k Ježíšku malému. / Mám doma křepelíčku a pěknou žežuličku, / ty mu odvedu. // Bude žežulička / vyrazet Ježíška, / u hlavičky jeho sedávat, / líbezně mu bude kukávat: / ku, ku, ku, ku, ku, ku, / zdráv budiž, Ježíšku.“ Koledy, v nichž se objevuje motiv obdarování novorozeného

Ježíška, bychom mohli označit za skladby donační. Darovat lze leccos, jak patrné – nejprve křepelíčku. O účelu tohoto daru nejsme informováni, ale svým neustálým hamízním voláním Pět peněz! mohla křepelíčka božské dítě rušit, a tak ji nejspíš sv. Josef uvařil Matce boží na posilněnou – ostatně právě porodivším ženám nosili příbuzní vařenou slepici i s polévkou do kouta, tedy do rohu světnice, v němž stálo lůžko rodičky oddělené závěsem. Žežulička, to znamená kukačka, bude Ježíškovi líbezně kukat – k tomu poznamenejme, že na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého jeden ze zdejších ornitologů dosáhl vědeckého věhlasu zkoumáním hnízdního parazitismu kukaček, neboť zjistil, že se tyto ptáci chovají jako mafiáni, kteří své hostitele na jedné straně využívají, ale na druhé

straně je chrání před jinými mafiány. Žežuličky neboli kukačky tedy nejsou žádná neviňátka – na rozdíl od Ježíška, jenž je v jiné donační koledě adorován verši „Jak jsi krásné, neviňátko, / vprostřed bídy, nebožátko...“.

„Narodil se Kristus Pán...“

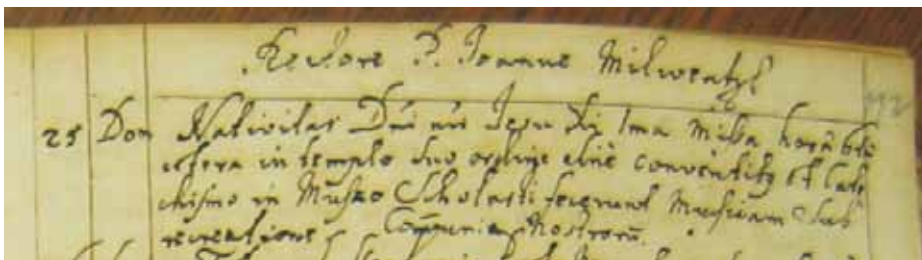
Zajímá nás ale také zpěvní složka vánočních obyčejů. Již zmíněný český benediktin Jan z Holešova, působící naposledy jako převor benediktinského kláštera v Rajhradě u Brna, kde v roce 1436 zemřel, zaznamenal, že v dobách předkřesťanských oslav zimního slunovratu, tedy kolem 25. prosince, kdy křesťané slaví Kristovo narození, se v Čechách konaly obchůzky s „dubcem“, při nichž se zpívalo „Vele, vele, stojí dubec prostřed dvora“. V souvislosti s vánočním koledováním zmiňuje Jan z Holešova několik latinských vánočních písní. České vánoční písně známe již z doby husitské a byly nezbytnou součástí kancionálů, zpěvníků obsahujících duchovní písně. Snad nejnámější ze starých vánočních písní je píseň Narodil se Kristus Pán, jejíž počátek sahá do latinské hymnologie 13. století; patrně nejstarší zápis této skladby je obsažen v kutnohorském utrakvistickém graduálu z přelomu 15. a 16. století, kde je uveden spolu s ekvivalentním latinským textem En virgo parit filium, jubilemus.

„Byla cesta, byla ušlapaná...“

Ke starým vánočním písním náležejí také lidové legendy, zpracovávající látky apokryfní, tedy neobsažené v novozákonních evangeliích. Legenda Maria a Alžběta (incipit Byla cesta, byla ušlapaná) navazuje na podání evangelia sv. Lukáše. Panna Marie poté, když jí anděl zvěstoval, že porodí Spasitele, navštívila svou přítelkyni Alžbětu, postarší a doposud neplodnou manželku kněze Zachariáše, která z úradku božího též očekávala narození syna, budoucího sv. Jana Křtitele. Panna Marie zůstala u Alžběty po tři měsíce až do jejího porodu.

Pokud bychom chtěli české a moravské vánoční lidové písně rozčlenit tematicky, mů-

Dokončení na str. 10

Záznam v diariu rektora jezuitské koleje a škol v Olomouci P. Jana Mühlwenzela (1662–1719) ze dne 25. 12. 1718: „25. Neděle. Narození Pána našeho Ježíše Krista. První mše o 6. hodině, další [bohoslužby] v kostele svého pořádku dne v konventech a podle katechismu. Po zotavené a sv. přijímání našich [tj. jezuitů] studenti provozovali hudbu ve studovně.“

Vánoční a novoroční přání z dílny studentů UP

Tak jako v předchozích letech i letos byla na Přírodovědecké fakultě vyhlášena soutěž děkana o nejlepší návrh vánočního a novoročního přání PřF. V tomto roce se vítězkou stala studentka Pedagogické fakulty UP Ivana Šenková. Její návrh se stane oficiální novoročenkou Přírodovědecké fakulty UP pro rok 2012 (viz spodní obr.). Vlastní p. f. 2012 vytvořili také studenti semináře předmětu Úvod do ediční techniky na Filozofické fakultě UP, kteří pro tento účel využili svého edičního projektu – dosud novodobě nepublikované kramářské koledy o devatenácti slokách vytištěné roku 1764 v Olomouci (-dz-, -da-, -mav-

**Koleda
aneb
Píseň o narození
Pána a Spasitele našeho
Ježíše Krysta
ku potěšení na světlo vydaná**

**Vytištěná v Holomouci
1764**

p. f. 2012
Studenti semináře předmětu
Úvod do ediční techniky,
Filozofická fakulta UP v Olomouci,
studijní rok 2011/2012

(Zpívá se jako „Přišli jsou k nám Francouzové...“)

Pospěšte sem, pacholátka,
sejděte se, i děvčátka,
budem zpívati,
koledovati,
Narodil se nám
Emanuel král!
volati.

K Betlému dnes o půlnoci
šli od východu mudrci,
hlasem zpívají,
radost zvěstují,
Narodil se nám
Emanuel král!
volají.

To děťátko v malém chlívkú
nemá kor žádnou kolíbku,
běž tam, Karličku,
nes kolibčičku,
tak hned potěšíš
a obveselíš
Matičku.

Ten vánoční čas...

žeme v tom ohledu vyjít z jednotlivých motivů betlémské legendy; při štedrovečerních nebo svatoštěpánských koledách se ovšem mohly uplatnit všechny tyto písně bez rozdílu, lyrické i epické, takže se mohou označovat jako vánoční koledy. Evangelista sv. Lukáš sděluje, že se Spasitel narodil v noci ve chlévě, poněvadž jeho rodiče nenalezli místa v hospodě; nad chlévem pak vzešla jasná hvězda, která přiměla pastýře z širokého okolí, aby se přišli novorozenci poklonit. Klanění se pastýřů před jesličkami a obdarování Ježíška se stalo námětem nesčetných písňových skladeb, tak zvaných pastorál, i celých pastorálních mší, vznikajících zejména díky řadě vynikajících českých kantorů v 18. století, kteří ve své hudební tvorbě vesměs čerpali z lidové tradice. Tyto umělé či pololidové skladby pak zpětně tematicky i melodicky ovlivňovaly lidový vánoční zpěv.

„Štěstí, zdraví, pokoj svatý...“

Název koleda se odvozuje od novoročních přání v antickém Římě, nazývaných latinsky Calendae Januariae. Původním smyslem koled bylo přinést štěstí a blaho do rodiny a jejího hospodářství, výraz koleda však znamená nejen obřadní obchůzku, ale i dary, které se při koledě koledníkům nadělovaly. To dokládají i česká slovesa „koledovat si o něco, vykoledovat si něco“, což nemusí být vždy něco pěkného. Koledníci se ovšem při koledě museli slovesně projevit, jednak vinšováním, tj. re-

citací říkadel či zpěvem písní, jež měly magické poslání – zajistit ono štěstí a požehnání navštívené domácnosti, jedním slovem její prosperitu, jinak prosbami o obdarování koledníků. Tuto dvojitou funkci koled můžeme doložit koledou s incipitem Štěstí, zdraví, pokoj svatý vinšujeme vám.

„Veselé vánoční hody...“

Kdy se o Vánocích koledovalo? Po koledě se chodívalo téměř po celý rok, o vánočním čase pak o Štědrém večeru, ve svátek sv. Štěpána, tedy 26. prosince, na Nový rok a na Tři krále, tj. 6. ledna. Ve městech koledovali hlavně mendicci, žebraví žáci, ale i jejich učitelé, zvoníci, kostelní zpěváci, jakož i lidé povržení – rychtářovi pacholci, biřiči, kat i nevěstky. Na vsi byl stálým koledníkem obecní pastýř se svou ženou, dětmi a pomocníky. A tak i ti nejchudší se těšili na veselé vánoční hody – koleda s tímto incipitem se objevuje již v kancionálu, který vydal v roce 1658 v Praze jezuita Fridrich Bridel, čelný český barokní básník, pod titulem Jesličky, staré nové písničky nově narozenému králi, Kristu Ježíši bethlémskému, za dar nového léta připsané (kritické vydání Bridelových Jesliček... by se mělo uskutečnit péčí brněnských etnologů v příštím roce).

Koledování v jezuitském konviktu

Závěrem připomeňme, jak se kdysi koledovalo v Olomouci, konkrétně v jezuitském konviktu, ny-

Dokončení ze str. 9

nějším Uměleckém centru Univerzity Palackého. Jezuitský konvikt byl vlastně studentskou kolejí, určenou pro ubytování studentů šlechtického původu a papežských a církevních stipendistů olomouckého jezuitského gymnázia a univerzity. V úředním deníku regenta, tj. správce konviktu, nalezneme záznamy o průběhu Vánoc roku 1691 a oslav Nového roku 1692. Tehdejší regent konviktu, pater Ferdinand Koblitz (1634–1707), nechal zaznamenat, že 1. ledna 1692 přišli na koledu do konviktu seminaristé, tedy chudí studenti ze semináře sv. Františka Xaverského, jimž bylo dáno šest zlatých. Na tehdejší poměry to byla částka nemalá, poněvadž konviktní kuchař pobíral jen čtyři zlaté mzdy měsíčně a konviktní krejčí musel vyjít se třemi zlatými měsíční mzdy. O svátku Zjevení Páně nebo také svatých Tří králů dne 6. ledna 1692, jenž tehdy připadal na neděli, koledovali v konviktu podle pátera Koblitze „naši hudebníci“.

Prof. Jiří Fiala, CSc.

Radostné Vánoce a vydařené rok 2012

**přeje redakce Žurnálu
a její spolupracovníci
z Oddělení komunikace**

Žurnál UP, týdeník. Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 OLOMOUČ, IČO 61989592. Redakce: tel. 585 631 781, 585 631 782, fax 585 222 731, e-mail: velena.mazochova@upol.cz, milada.hronova@upol.cz, http://www.zurnal.upol.cz. Ročník 21, 2011/2012. Odpovědná redaktorka: V. Mazochová. Výkonná redaktorka: M. Hronová. Spolupracovníci redakce: O. Martinek, L. Skácelíková. Jazyková úprava: L. Skácelíková, H. Vavrdová. Technická redakce: M. Cyprová. Členové redakční rady: F. Dienstbier, J. Fiala, R. Hanuš, F. Chmelík, J. Christina, M. Kolář, M. Malacká, H. Marešová, V. Mihál, T. Opatrný, T. Parma. MK ČR E 12524. ISSN 1804-6754. Tiskne Polygrafické středisko Vydavatelství UP. Uzávěrka 12. 12. 2011. Vychází 16. 12. 2011. Uzávěrka příštího čísla je 9. 1. 2012. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závodem Severní Morava, č.j.: 3185/95-P/1 ze dne 21. 11. 1995.